

Immigració, educació i crisi econòmica: donem als nostres infants una oportunitat

La Plataforma d'entitats cristianes amb els immigrants dedica cada curs les seves reunions a conèixer i aprofundir una qüestió que afecti la vida de les persones i comunitats d'immigrants que viuen a casa nostra. El curs 2013-2014 el vam dedicar a "**Immigració, educació i crisi econòmica**". Per aquest motiu vam convidar diverses persones¹ relacionades amb el tema pel seu treball diari o en virtut dels càrrecs i responsabilitats que ocupen. A cada reunió hi vam mantenir un diàleg, del qual es va prendre nota i que ha servit per a elaborar les conclusions que ara us exposem.

- a. **La crisi ha accentuat una situació de desigualtat, que no és nova, sinó que té un caràcter estructural.** Situacions com l'absentisme o l'abandonament escolar abans d'acabar el sistema d'ensenyament obligatori són realitats que ja es donaven durant els anys de creixement econòmic. La crisi econòmica i social que patim no és causa d'aquesta realitat estructural i profunda, **si bé és cert que, en molts sentits, l'ha agreujada, posant al descobert les debilitats del nostre sistema de protecció social.**
- b. En aquest mateix sentit resulta important distingir entre pobresa només econòmica i pobresa socioeconòmica. La primera es planteja com una qüestió de supervivència per a moltes famílies que no tenen cap mena d'ingrés més enllà de les migrades prestacions o els ajuts de tipus assistencial. **Veiem, però, preocupant la consolidació d'una pobresa socioeconòmica, que es manifesta en una manca d'atenció dels pares, en l'extensió de determinats mals hàbits (horaris, alimentació...) i en un seguiment i una atenció a l'escolarització dels fills molt escassos.** Aquest darrer model és la que pot arribar a consolidar el cercle viciós de pobresa i exclusió, del qual es fa molt difícil sortir.
- c. La majoria d'intervencions no han considerat la immigració com un factor determinant a l'hora de valorar l'impacte de la crisi, si bé és cert que **s'ha reconegut un seguit de desavantatges que afecten la població immigrant i que acaben per provocar una situació de desigualtat i manca d'oportunitats:** el desconeixement de la llengua, la manca d'una xarxa social i familiar sòlida, el nivell d'escolarització dels pares, la residència en determinats barris marcats com a territoris d'exclusió, els alts índexs d'atur i la inseguretat que provoca la pèrdua del permís de

¹ .Volem donar gràcies a totes aquelles persones que han vingut a exposar-nos la situació: Sra. Maria Fornós, directora de l'escola pública de primària Les Acàcies, al barri del Poblenou; Sr. Carles Armengol, secretari general adjunt de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya; Sra. Lola Ballester, educadora de la Fundació Salut Alta (Badalona); Sra. Eulàlia Pagès i Sr. Xavier Loza, educadors de la Fundació la Vinya (l'Hospitalet de Llobregat); Sra. Meritxell Ruiz, directora general de suport i atenció a la comunitat educativa del Departament d'Ensenyament, i Sra. Núria Alós, coordinadora del Programa CaixaProinfància de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya.

residència, l'elevada mobilitat dels pares també durant el curs...Tanmateix, també s'han destacat fortaleses entre les persones i famílies d'immigrants a l'hora d'afrontar aquests moments: més motivació i ganes de tirar endavant, resiliència a l'hora de superar dificultats, més suport comunitari i implicació familiar...

- d. **Hi ha hagut unanimitat a l'hora de valorar com a negatiu l'impacte que han tingut les retallades, tant en l'ensenyament públic com en el concertat, ja que ha afectat programes que tenien com a objectiu superar determinades mancances d'alumnes en situació de més vulnerabilitat:** la supressió de la sisena hora, les aules d'acollida, les UEC (unitats d'escolarització compartida)...També s'ha pogut constatar la voluntat de l'Administració de posar en marxa alguns instruments com el Pla de lluita contra el fracàs escolar o el suport escolar personalitzat (SEP), si bé en aquet moment no hi ha recursos necessaris per a tirar endavant tots aquests plans.
- e. Durant el treball de la Plataforma hem pres consciència del paper que en aquests moments fan les entitats i programes d'atenció de caràcter privat, a l'hora de reforçar extraescolarment algunes situacions de desavantatge, i a l'hora de fomentar la convivència, sobretot a partir d'activitats de temps de lleure. Aquestes entitats i programes fan una tasca encomiable. En aquest sentit, cal destacar que tot i que aquesta hauria d'haver estat assumida per les administracions, aquestes entitats i programes la duen a terme amb molta professionalitat, amb pocs recursos i gràcies, en part, al treball i a la solidaritat de persones voluntàries. Es constata amb preocupació que **les retallades en l'ensenyament han afectat la col·laboració amb entitats que treballen en l'àmbit extraescolar, fet que ha repercutit en el seguiment i l'atenció d'infants amb necessitats especials. Cal establir una major cooperació entre els àmbits públics i privats, evitant caure en l'assistencialisme i treballant des de la coordinació entre els diferents agents educatius.**
- f. **Un dels elements que en aquest moment afecta més greument les oportunitats educatives dels nens i nenes d'aquest país és la precarietat econòmica familiar per raó de l'atur.**² Això provoca un empitjorament de les condicions de vida d'aquests infants (habitatge, alimentació...), però també un deteriorament de les relacions de pares i fills. Aquestes situacions afecten transversalment tota la població, sigui autòctona o sigui població immigrada, i depèn tant del model de família com de l'entorn on es troba. Una constant en la majoria de les intervencions va ser la necessitat que tots els programes tinguessin una dimensió familiar, sobretot per a afrontar la pobresa socioeconòmica. Aquesta dimensió afecta de manera especial famílies migrades de determinats països, ja que l'analfabetisme o certs horaris laborals no afavoreixen les relacions dels nens amb els seus pares.
- g. La identitat és també un tema de preocupació per a aquelles entitats que treballen amb adolescents i joves. Es constata que **hi ha una segona generació de catalans i catalanes, fills o néts d'immigrants, que no se senten ciutadans i ciutadanes d'aquí.** Són nois i noies que han nascut aquí, però que no tenen els referents identitaris clars. **La crisi, en la mesura que va disminuint les oportunitats i avariant l'ascensor social, no ajuda a trencar determinats estereotips que lliguen determinats orígens i nacionalitats amb situacions de marginalitat.**

² . Del 2008 al 2013, el nombre d'infants en llars sense ocupació ha passat del 4,2% al 15,1%.
(Font IDESCAT a partir de dades de l'Enquesta de Població Activa)

Tampoc no ajuda a la integració i cohesió social l'excessiva concentració d'alumnat immigrant en determinades escoles. Tanmateix, en tots els casos, s'ha considerat que la diversitat cultural i religiosa, si es gestiona bé, no solament no és cap problema sinó que provoca efectes educatius d'enriquiment. Caldrà seguir atentament l'evolució d'aquests joves de famílies originàriament immigrants, perquè ens hi juguem el futur de la cohesió.

- h. La variable entorn urbanístic o barri es va destacar en algunes de les reunions. L'entorn físic, però també el social (teixit associatiu, serveis socials...), és molt important a l'hora de generar dinàmiques d'inclusió, que ajuden a superar dèficits, o a l'hora de generar dinàmiques d'exclusió, que fan més agudes les desigualtats. Es va destacar l'enorme treball comunitari que està sorgint arreu, fruit de la xarxa associativa tradicional, però també a conseqüència de la participació de nous actors (assemblees de barri, Plataforma d'Afectats per la Hipoteca...). Aquí també resulta transcendental la col·laboració entre els ajuntaments i les associacions de veïns, parròquies, esplais..., No obstant considerem que **per part de l'Administració cal una mobilització important de recursos per a evitar que aquells barris més afectats per la crisi econòmica pateixin una degradació física que els marqui definitivament com a zones d'exclusió.**

La crisi econòmica posa al descobert els dèficits que en igualtat d'oportunitats oferia la nostra societat, també en educació, però, alhora, mobilitza una enorme quantitat de recursos en positiu, que refà en alguns llocs estructures de suport familiar, associatiu i comunitari, que s'havien perdut en anys de bonança. En aquest punt es fa necessari **reconèixer el treball, mèrit i esforç de tota la comunitat educativa, que ha permès mantenir uns nivells acceptables d'integració social i de qualitat del servei educatiu. I això malgrat unes circumstàncies tan adverses.**

Finalment, com a Plataforma d'entitats cristianes amb els immigrants, creiem necessari alertar que **vivim una situació social d'urgència que afecta el present de molts infants i que hipotecarà el futur de diverses generacions.** És per això que **cal prioritzar sense demora totes les polítiques necessàries per a assegurar que els nostres infants i joves puguin tenir una oportunitat.**

2 de març del 2015

La **Plataforma d'entitats cristianes amb els immigrants** està formada per:

ACO, Caritas, Cintra-Benallar, Convivim, Cristianisme i Justícia, Cristians pel Socialisme, Delegació de Pastoral Obrera de Barcelona, Delegació de Pastoral Social de Barcelona, Ekumene, Fundació Escola Cristiana, Fundació Migra-Studium, Fundació Pere Tarrés, GOAC-HOAC, Grup de Juristes Roda Ventura, JOC, Justícia i Pau, Interculturalitat i Convivència, Parròquia de Santa Maria del Pi, Pastoral amb Immigrants (PAI), Religioses en barris, Moviment de professionals catòlics de Barcelona, Unió de Religiosos de Catalunya (URC), Bayt-Al-Thaqafa, Iniciatives Solidàries, Fundació la Salut Alta i Comunitats de Vida Cristiana de Catalunya